

Válasz Dr. Szabó T. Attila Ellák (MTA doktora)

„Új módszerek a gyepek biodiverzitásának megőrzésére és rekonstrukciójára” című MTA doktori értekezésre adott

opponensi bírálatára

Nagyon köszönöm Dr. Szabó T. Attila Ellák részletes, alapos bírálói véleményét és kérdéseit az MTA doktori cím elnyerésére benyújtott doktori művemről. Nagyon köszönöm Opponensem elismerő és a szabadföldi kutatások jelentőségét méltató szavait. Bízom benne, hogy a kutatásaim hozzájárulnak gyepeink élővilágának hatékonyabb védelméhez és helyreállításához.

Az alábbiakban Opponensem által felvetett gondolatokra és feltett kérdésekre azoknak a bírálatban szereplő sorrendjében válaszolok. Az Opponens észrevételeit és kérdéseit dőlt betűvel szedtem.

Opponensem által feltett kérdések:

1. *A megtelepedési-ablakkutatás során két ablakméret esetében volt adatgyűjtés és adatfeldolgozás (1x1 m, 4x4m) és a nagyobb méret adta a jobb eredményeket. Kérdéseim*
 - a. *Milyen szempontok vezették a két méret megválasztásánál?*
 - b. *Milyen eredményeket várna egy 10 x 10-es vagy ennél is nagyobb „ablak” esetén?*

A vizsgálatban használt méretek kiválasztásánál számos gyakorlati szempont miatt elsőként a legnagyobb ablak méretét választottuk ki. A legnagyobb ablak méretének meghatározása során egyrészt nagyon fontos szempont volt, hogy elkerüljük a jelentős gyomosodás veszélyét, ami az ablak méret növelésével növekszik. Továbbá fontos szempont volt az is, hogy olyan módszert fejlesszünk, amit kis beruházást igénylő kerti szerszámokkal is meg lehet valósítani, ezáltal növelve a módszer alkalmazhatóságát és csökkentve a felmerülő költségeket. Az ablakokba vetett 35 fajos magkeveréket természetes állományokból mi magunk gyűjtöttük – az ilyen módon begyűjthető magmennyiség is behatárolta a lehetséges ablakméreteket. Mivel elsőként teszteltük a módszert, nem lehettünk biztosak a sikerben, így olyan maximális méretet választottunk, ami egy esetleges kudarc esetén sem eredményezi nagy kiterjedésű bolygatott foltok kialakulását, illetve a gazdálkodók számára nem jelent jelentős veszteséget a legelő-területben. A különböző ablakméretek vizsgálatával ajánlást tudunk megfogalmazni a fajok megtelepedése szempontjából legjobb ablakmérettel kapcsolatban.

Az általunk alkalmazott 4×4 méteres méretnél nagyobb ablakok alkalmazását természetvédelmi szempontból kockázatosnak tartom. Ennek egyik oka, hogy a leromlott illetve helyreállított gyepekben a talaj magbankban tömegesek a gyomok, melyek eltemetett magvai akár évtizedekig is életképesek lehetnek. Egy nemrég megjelent tanulmányunkban (Valkó et al. 2020 *Restoration Ecology*) azt találtuk, hogy a szépen helyreállt, nyolc éves telepített gyepekben is a talaj magbank nagy részét a gyomok teszik ki; a legnagyobb magbank-sűrűségű fajok a *Capsella bursa-pastoris*, *Chenopodium* fajok, *Echinochloa crus-galli*, *Polygonum aviculare* és a *Setaria* fajok voltak a vizsgált élőhelyeken. Emiatt, egy nagy léptékű talajbolygatás minden bizonnyal erős gyomosodáshoz vezetne, amit kevésbé tudnának

visszaszorítani a vetett illetve a szomszédos területekről spontán betelepülő természetes élőhelyekre jellemző gyepi fajok, mint a kisebb ablakméretek esetében.

2. *A dolgozattal kapcsolatos megkerülhetetlen észrevételem és kérdésem az idegen szakszavak magyar megfelelőinek mellőzésére vonatkozik. Ezt az észrevételemet számtalan példával tudnám alátámasztani, de nem teszem, mert felesleges akadékoskodás volna, és nem érintené a munka szakmai részét.*

a. *De megkérdezném, hogyan látja a nemzetközi és a magyar szakszavak párhuzamos használatának a kérdését a jelölt?*

Véleményem szerint a nemzetközi szakszavak magyar szaknyelvbe való átültetése nagyon fontos ugyanakkor igen nehéz feladat. Sok esetben nehéz megtalálni egy-egy a nemzetközi szakirodalomban közismert kifejezés megfelelő, a jelentést kellő finomsággal tükröző és elfogadott magyar megfelelőjét. A jövőben, magyar nyelvű tanulmányok írása során fokozottan ügyelni fogok a megfelelő magyar kifejezések használatára, mert úgy gondolom, a magyar szaknyelv ápolása a kutatók egyik fontos feladata. A magyar és nemzetközi szakszavak párhuzamos használata olyan esetekben lehet jó megoldás, amikor egy adott kifejezés pontosabb megértéséhez ez szükséges. Emellett tankönyvekben, egyetemi jegyzetekben véleményem szerint hasznos lehet a nemzetközi és magyar szaknyelvben használt kifejezések párhuzamos használata, mivel segítené a hallgatókat és fiatal kutatókat mind a magyar mind a nemzetközi szakkifejezések megismerésében és helyes használatában. Véleményem szerint szakcikkekben talán célravezetőbb, ha következetesen egy féle elnevezést használunk egy adott fogalom jelölésére, és amennyiben lehetséges, a magyar szaknyelvi kifejezést használjuk.

Szeretném ismét megköszönni Dr. Szabó T. Attila Elláknak, az MTA doktorának az értekezés bírálatára fordított idejét, munkáját és hasznos, előremutató tanácsait. Kérem tisztelettel a válaszaim elfogadását.

Vácrátót, 2020. június 18.

Tisztelettel,

Valkó Orsolya